

**НАЦИОНАЛЕН УЧЕБЕН КОМПЛЕКС ПО КУЛТУРА С
ЛИЦЕЙ ЗА ИЗУЧАВАНЕ НА ИТАЛИАНСКИ ЕЗИК И КУЛТУРА**

Утвърждавам:.....

Директор: /Биляна Иванова/

**УЧЕБНО-ИЗПИТНА ПРОГРАМА
ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ГОДИШНА ОЦЕНКА
ПО БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ
ЗА XI И XII КЛАС
ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА
ИЗБИРАЕМ МОДУЛ „ЕКОЛОГИЯ И ЗДРАВЕ“
2024/2025 УЧЕБНА ГОДИНА**

I. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

1. Наследственост и изменчивост

- 1.1. За и против ГМО
- 1.2. Генномодифицираните храни и проблемът с изхранването на човечеството
- 1.3. Развитие и приложение на новите генетични технологии (евгеника, клониране, ДНК ваксини и др.)
- 1.4. “Дизайнерските бебета” - морален и етичен казус пред човечеството
- 1.5. Роля на пренаталния скрининг (методи за дородова диагностика)

2. Размножаване, растеж и развитие

- 2.1. Роля на контрацепцията в личностен и социален аспект
- 2.2. Влияние на фактори от вътрешната и външната среда върху ембриогенезата
- 2.3. Различия в мозъка на двата пола. Междинни състояния
- 2.4. Етични проблеми, свързани със стареенето и смъртта. (Нелечими болести - решение ли е евтаназията?)
- 2.5. Донорството на клетки, тъкани и органи - личностен и социален аспект

3. Поведение

- 3.1. Интелигентност и мозък
- 3.2. Гениалност, креативност и психични болести
- 3.3. Обучение, памет и мозък
- 3.4. Burnout - симптоми и стратегии за справяне

4. Устойчиво развитие – стратегия за запазване на живота на планетата

- 4.1. Влияние на инвазивните видове върху естествените екосистеми, икономиката и човешкото здраве
- 4.2. Защо намаляват пчелите (Синдром на празния кошер)?
- 4.3. Предимства и недостатъци на възобновяемите енергийни източници
- 4.4. Пластмасово замърсяване - екологичен и здравен аспект
- 4.5. Алтернативи на пластмасите
- 4.6. Синтетика отвън и вътре в тялото
- 4.7. Дългата сянка на животновъдството - влияние на сектора върху човешкото здраве и околната среда
- 4.8. Алтернативни източници на белтък като възможност за ограничаване на консумацията на месо
- 4.9. „Бързата мода” като неустойчив модел на потребление – алтернативи

Тема 5. Методи за изследване и опазване на биосферата

- 5.1. Посещение на Националната генетична лаборатория
- 5.2. Посещение и запознаване с дейността на природозащитна организация

II. ОЦЕНЯВАНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ

- Знае основни понятия и концепции, свързани с опазване на личното и общественото здраве и околната среда.
- Описва концепцията за генна терапия на наследствени аномалии и подкрепя с примери приложението ѝ в практиката.
- Описва болести, предавани по полов път, предимства и недостатъци на различни контрацептивни методи и илюстрира с примери.
- Описва същност, форми, механизми и функции на поведението и илюстрира с примери.
- Изброява и описва основни принципи и правила за опазване на околната среда, биологичното разнообразие и задължителни ограничения при използване на замърсители и тяхното въздействие върху човешкото здраве и околната среда.
- Дискутира (в личностен и социален аспект) значението на знания от генетиката за здравето на човека.
- Оценява необходимостта от дородова диагностика за прогнозиране и профилактика на наследствени аномалии и илюстрира с примери.
- Дискутира клонирането на човешки тъкани, органи и организми и привежда аргументи „за“ и „против“.
- Дискутира проблеми в личностен и социален аспект, свързани с практическо приложение на научните знания за генетика на човека.
- Оценява необходимостта от дородова диагностика за прогнозиране и профилактика на наследствени аномалии и ефекта от приложение на генната терапия при лечението им.
- Дискутира значението на контрацепцията в личностен и социален аспект и аргументира необходимостта от използването на контрацептиви.
- Дискутира (в личностен и социален аспект) етични проблеми, свързани със запазването на сексуалното и репродуктивното здраве, стареенето и смъртта при човека.

- Оценява значението на донорството на клетки, тъкани и органи в личностен и социален аспект.
- Дискутира здравословни вкл. психични разстройства при младите хора и предлага алтернативи за превенцията им.
- Аргументира поведение, насочено към активни дейности за опазване на личното и общественото здраве, осигуряване на равни възможности.
- Резюмира същността и целите на концепцията за устойчиво развитие.
- Дискутира трансформация на замърсители в биосферата и влиянието им върху здравето на човека и илюстрира с примери.
- Аргументира необходимостта от въвеждане на нови технологии за опазване на природната среда и илюстрира с примери.
- Дискутира ролята на неправителствените организации и аргументира лична позиция за опазване на природните ресурси и устойчиво развитие.
- Проучва различни източници на информация и изработва презентации, проекти и др. по темите, заложи в Учебната програма на ИМ „Екология и здраве“.

III. ВИД И ФОРМАТ НА ИЗПИТА

Изпитът се състои в практическа задача – представяне посредством мултимедийна презентация на изработен проект по избрана тема от учебното съдържание.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА МУЛТИМЕДИЙНА ПРЕЗЕНТАЦИЯ:

Оценявани умения	Максимален брой точки	Брой точки
I. Съдържание и цел (30%)		
I.1. Презентацията има ясно основно послание.	12 точки	
I.2. Идеите в презентацията са кратки и ясни.	12 точки	
I.3. Използвани са инструменти за въздействащо послание.	6 точки	
II. Структура (20%)		
II.1. В презентацията има ясни основни идеи.	10 точки	
II.2. Идеите в презентацията са добре подредени и свързани помежду си.	10 точки	
III. Език (20%)		
III.1. Точно използване на лексика и богата лексика	10 точки	

III.2. Точност на езика в презентацията	10 точки	
IV. Презентационно майсторство (30%)		
IV.1. Презентиране без четене	15 точки	
IV.2. Яснота в говора	5 точки	
IV.3. Изразително презентирание	10 точки	
ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ ПО КРИТЕРИИТЕ	100	

Скала за оценяване:

Под 20 точки – Слаб 2

От 20 до 39 точки – Среден 3

От 40 до 59 точки – Добър 4

От 60 до 79 – Много добър 5

От 80 до 100 – Отличен 6

IV. ВРЕМЕТРАЕНЕ НА ИЗПИТА

Изпитът е с продължителност до два астрономически часа.